

TERÜLETFEJLESZTÉS

A kormány [T/12909](#) számon nyújtotta be a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely a törvény eredeti célrendszerének, felépítésének, szerkezetének jelentős megváltoztatása nélkül ad választ bizonyos kihívásokra.

- A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény célja a területfejlesztés és területrendezés alapvető feladatainak, szabályainak megállapítása, intézményrendszerének kialakítása.
- A területfejlesztési politika az Európai Unió egyik kiemelt területe.
- Az EU 2014-2020-as pénzügyi kerettervének egyharmadát fordítják a kohéziós politikára. Magyarország ebből 20 427 millió euró támogatáshoz fog jutni.
- A területfejlesztési politika a tagállamok hatáskörébe tartozik.
- Magyarországon a területfejlesztés több területi szinten valósul meg.
- A területfejlesztési politika hatásköreinek hatáskörében négy minisztérium osztozik.
- Az 1 főre jutó GDP tekintetében Magyarország régiói közül az Európai Unió 27 országának átlagát alapul véve Közép-Magyarország az EU27 átlaga felett található, míg Észak-Magyarország az átlag 40%-át érte csak el 2010-ben.

A területfejlesztés fogalma és célja

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló [1996. évi XXI. törvény](#) (a továbbiakban Tftv.) szerint a területfejlesztés az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, valamint rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.

A területfejlesztés célja többek között:

- a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése;
- a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése;
- az innováció térbeli terjedésének elősegítése;
- a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása;
- az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló jelentős területi különbségek mérséklése;
- és a további válságterületek kialakulásának megakadályozása a társadalmi esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

A TERÜLETFEJLESZTÉS SZINTJEI

Az Európai Unió kohéziós politikája

Az Európai Unió egyik kiemelt célja a területi különbségek csökkentése. „A területi kohézió célja valamennyi terület harmonikus fejlődésének biztosítása, valamint annak lehetővé tétele, hogy az ott élő polgárok e területek adottságait a leghatékabban kihasználhassák. Ez azt jelenti, hogy a sokféleséget olyan előnnyé alakítják, amely hozzájárul az egész Európai Unió fenntartható fejlődéséhez.”

2007-ben a területfejlesztésért felelős miniszterek elfogadták az Európai Unió [Területi Agendá](#)ját, amely meghatározta a legfőbb kihívásokat és az EU fejlesztésének területi prioritásait, valamint a szükséges intézkedéseket. Az Agendának köszönhetően a területi szempontok határozottan érvényesülnek az uniós politikákban.

2011-ben a magyar elnökség alatt elfogadták a felülvizsgált új, [Területi Agenda 2020](#) elnevezésű dokumentumot, amely aktualizálta a kihívásokat, prioritásokat és szükséges intézkedéseket.

A területfejlesztés fontos eszközeként területi fejlettségi alapon juttatnak forrásokat az elmaradott régióknak. Ennek hatékony megvalósítása céljából alakították ki a Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúráját (franciául Nomenclature d'Unités Territoriales Statistiques), a **NUTS-rendszert**, amely az EU területét hierarchikusan, közigazgatási-statisztikai területi szintekre bontja le. Ez alapján történik a támogatásra jogosult régiók kijelölése.

A **NUTS-szintek** lakosságszám szerinti besorolása:

Szint	Alsó határ	Felső határ
NUTS 1	3 millió	7 millió
NUTS 2	800 000	3 millió
NUTS 3	150 000	800 000

Az EU a régiók között fennálló gazdasági, szociális és területi egyenlőtlenségek mérséklésére 2007 és 2013 között összesen 347 milliárd eurót fektet be, ami az EU költségvetésének több mint egyharmadát jelenti.

Ha a 2014-2020-as pénzügyi keretterv elfogadásra kerül, a kohéziós támogatások továbbra is az EU költségvetésének harmadát (322 146 millió euró) teszik ki, amelyből hazánk (2011-es áron számolva) 20 427 millió euró támogatáshoz juthat.

A 2014-2020-as pénzügyi keretterv alapján az EU régiói közül három kategóriában részesülnek támogatásban:

- **a kevésbé fejlett régiók**, ahol az egy főre jutó GDP az uniós átlag 75 százaléka alatt marad;
- **az átmeneti régiók**, ahol az egy főre jutó GDP az EU 27 tagállama átlagának 75 és 90 százaléka között van;
- **a fejlettebb régiók**, ahol az egy főre jutó GDP meghaladja az EU 27 átlag GDP 90 százalékát.

A fejlesztési támogatásokat az **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)**, az **Európai Szociális Alap (ESZA)** és a **Kohéziós Alap** kereteiből lehet lehívni.

Míg az ERFA és az ESZA támogatásából lényegében minden európai régió részesülhet, addig a Kohéziós Alapból csak azok a tagállamok kaphatnak támogatást, amelyekben az egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem (Gross National Income, GNI) nem éri el a közösségi átlag 90%-át. A Kohéziós Alapból csak a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztése, valamint környezetvédelmi projektek megvalósítása támogatható.

Országos szint

A területfejlesztés tagállami hatáskörbe tartozik, ennek alapját Magyarországon a Tftv., valamint az ez alapján 2005-ben elfogadott [Országos Területfejlesztési Konceptió](#) jelenti.

Az **Országgyűlés** a tárgyban szabályozási és beszámoltatási feladatokat lát el.

A Tftv. alapján jött létre az **Országos Területfejlesztési Tanács (OTT)**, amely legfontosabb feladatként részt vesz a területfejlesztési politika kialakításában és érvényesítésében, döntés-előkészítő, javaslattevő, véleményező és koordinációs feladatkörben.

2010 óta négy minisztérium osztozik a területfejlesztési politika feladatain: a **Belügyminisztérium** hatáskörébe tartozik a területrendezés, településfejlesztés és településrendezés, a **Nemzetgazdasági Minisztérium** felel a területfejlesztés stratégiai tervezéséért, a **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium** felel a területfejlesztéséért, a fejlesztéspolitikáért és a fejlesztési célelőirányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért, a **Vidékfejlesztési Minisztérium** pedig az agrárvidékfejlesztéséért.

A kormány a fejlesztési feladatok ellátására, az operatív programok tervezésére, megvalósulásának nyomon követésére, pályázatok lebonyolítására, a támogatások felhasználására

hoz szükséges intézményrendszer működtetésére stb. létrehozta a **Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget** (NFÜ).

A 2012. január 1-től a területfejlesztés és területrendezés feladatait területi szinten a területfejlesztési önkormányzati társulás, a megyei önkormányzat, a regionális területfejlesztési konzultációs fórum, a megyei területfejlesztési konzultációs fórum, a térségi fejlesztési tanács és a regionális fejlesztési ügynökség valósítják meg.

Régiók és megyék

Magyarországon – ahogy a táblázat is mutatja –, 3 nagyrégió és 7 tervezési-statisztikai régió van. A megyék a NUTS3 szintnek felelnek meg.

Kiemelt térségek

A Tftv. szerint kiemelt „*térség egy vagy több megyére (ill. a fővárosra) vagy azok meghatározott területére kiterjedő, társadalmi, gazdasági vagy környezeti szempontból együtt kezelendő területi egység, amely egységes tervezéséhez és fejlesztéséhez országos érdekek fűződnek.*”

Az Országos Területfejlesztési Konceptió szerint **országosan kiemelt térség** a Budapesti Agglomeráció, a Balaton-térség, a Tisza-térség és a Duna-mente.

Az OTK létrehozta a **regionálisan kiemelt térségek** kategóriáját, amelyek „*olyan speciális térségek – pl. nemzeti parkok, kiemelt üdülőkörzetek, környezeti szempontból veszélyez-*

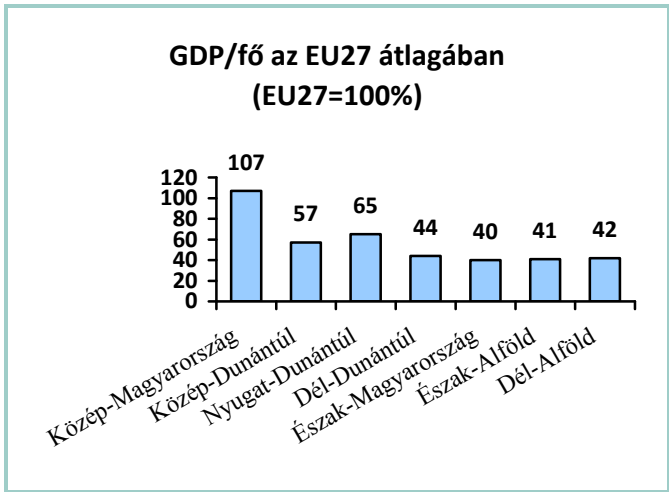
tetett térségek – amelyek egységes fejlesztési, esetleg szabályozási kezelést igényelnek, több régiót érintenek, és törvényi előírás nélkül az érintett régiók önkéntes partnerségen alapuló együttműködésével biztosítható integrált fejlesztésük.” **Kiemelt üdülőkörzetek:** Balaton, Duna-kanyar, Mátra–Bükk, Velencei tó – Vértes, Sopron–Kőszeghegység, Tisza-tó.

Kistérségek

A területfejlesztési-statisztikai kistérség földrajzilag összefüggő területi egység, amelyet a hozzá sorolt települések teljes közigazgatási területe alkot, továbbá amelynek határai e települések közigazgatási határai által meghatározottak. A kistérségek jelentik a térségi önszerveződés legfontosabb elemét, biztosítják a térségi léptékben integrált projektek megvalósulását, a helyi szint érdekeinek összefogását és képviselését.

Magyarország régiói

NUTS 1 nagyrégió	NUTS 2 tervezési-statisztikai régió	NUTS 3 megye
Közép-Magyarország	Közép-Magyarország	Budapest és Pest megye
	Közép-Dunántúl	Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém
Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala
	Dél-Dunántúl	Baranya, Somogy, Tolna
	Észak-Magyarország	BAZ, Heves, Nógrád
Alföld és Észak	Észak-Alföld	Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg
	Dél-Alföld	Bács-Kiskun, Békés, Csongrád

Regionális különbségek Magyarországon 2010-ben Forrás: [Eurostat](#)

	Munka- nélküliségi ráta, %	Nyilvántar- tott állás- keresők 2011 végén, fő	Bruttó havi átlagkere- set, Ft	Értékesí- tésből az export aránya az iparban, %	Egy lakos- ra jutó külföldi tőke, ezer Ft	K+F- tevékeny- ség ráfordí- tásai, fő/ezzer Ft
Közép- Magyaror- szág	8,8	85 660	260 214	49,5	3619,5	73,6
Közép- Dunántúl	9,3	50 891	197 631	82,4	1 309,3	17,1
Nyugat- Dunántúl	7,4	34 449	190 684	84,4	2 152,1	18,4
Dél- Dunántúl	12,7	66 767	177 664	63,3	186,5	11,5
Észak- Magyaror- szág	16,7	105 470	181 180	69,8	410,3	9,7
Észak- Alföld	14,5	131 018	170 445	55,0	396,1	18,2
Dél-Alföld	10,6	78 053	171 707	43,4	401,0	19,7

Regionális különbségek Magyarországon, 2011. Forrás: A gazdasági folyamatok regionális különbségei Magyarországon 2011-ben, [KSH, 2012. december](#)

Források:

- http://ec.europa.eu/regional_policy
- <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2011/mff2011/KV3112884HUN-web.pdf>
- http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_lea_flet_hu.pdf
- <http://regionalispolitika.kormany.hu>
- [Zöld könyv](#) a területi kohézióról
- <http://www.terport.hu/>
- [97/2005. \(XII. 25.\) OGY határozat](#) az Országos Területfejlesztési Koncepcióról
- A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló [2010. évi XLII. törvény](#)

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogvk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.